

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

A. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.

.....

.....

Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

Μονάδες 40

B. Παρατηρήσεις

1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά:

iure: τη δοτική και την αιτιατική ενικού αριθμού.

civitati: τη γενική ενικού και την αφαιρετική πληθυντικού αριθμού.

hominem: την αφαιρετική ενικού και τη γενική πληθυντικού αριθμού.

scelus: τη δοτική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού αριθμού.

recuperatio: την αιτιατική και την αφαιρετική ενικού αριθμού.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

is: τη γενική ενικού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο γένος που βρίσκεται.

quibus: τη δοτική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος.

hoc: τη γενική ενικού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο γένος που βρίσκεται.

Μονάδες 6

- γ. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα και να συμπληρώσετε στα κενά του τους τύπους που ζητούνται (να διατηρηθεί το γένος, ο αριθμός και η πτώση).

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
parvi		
	gratius	

Μονάδες 4

- 2.α. **secutus est:** Να γράψετε την υποτακτική στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό σε όλους τους χρόνους (για τους περιφραστικούς τύπους να λάβετε υπόψη το υποκείμενο).

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

recepit: το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται.

dedit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

dicitur: το ίδιο πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.

rediit: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ίδια φωνή.

investiga: την αφαιρετική πτώση του σουπίου.

mitte: τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα στην παθητική φωνή.

deduc: το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται.

noli: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου.

possit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής υπερσυντελικού.

Μονάδες 10

3.α. dictator, is, civitati, Romam, Epheso, preti:

Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παραπάνω λέξεις των κειμένων που σας δόθηκαν.

Μονάδες 6

β. ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi:

Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της.

Μονάδες 5

γ. Noli spectare: Να εκφράσετε την απαγόρευση με τον άλλο τρόπο.

Μονάδες 4

4 α. Noli spectare quanti homo sit: Για τη δευτερεύουσα πρόταση αυτής της περιόδου να δηλώσετε το είδος της, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της και να τη μεταφέρετε στον ευθύ λόγο.

Μονάδες 9

β. Tu hominem investiga: Να μετατρέψετε την πρόταση αυτή σε βουλητική εξαρτώμενη από τη φράση **Cicero illum monebat** (= ο Κικέρων συμβούλευε εκείνον).

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Μετάφραση

Τότε ο Κάμιλλος, ο οποίος είχε παραμείνει εξόριστος για πολύ καιρό κοντά στην Αρδαία, εξαιτίας της λείας από τους Βήιους, η οποία δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, έγινε δικτάτορας αν

και απουσίαζε· αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες, που ήδη αποχωρούσαν· αφού τους εξολόθρευσε, πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Αυτό επειδή ζυγίστηκε εκεί, έδωσε το όνομα στην πολιτεία: γιατί (δηλαδή) λέγεται Πίσαυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι. Μετά την πράξη αυτή ο Κάμιλλος επέστρεψε στην εξορία, από όπου όμως γύρισε αφού τον παρακάλεσαν.

Αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου, παρακαλώ, και με πάρα πολύ μεγάλη επιμέλεια είτε στείλε τον στη Ρώμη, είτε φέρε τον μαζί σου επιστρέφοντας από την Έφεσο. Μη σε απασχολήσει πόσο κοστίζει ο άνθρωπος. Γιατί έχει μικρή αξία, όποιος είναι τόσο τιποτένιος. Αλλά, εξαιτίας της ελεεινής πράξης και του θράσους του δούλου τόσο πολύ οργίστηκε ο Αίσωπος, ώστε τίποτα δε θα μπορούσε να είναι πιο ευχάριστο σ' αυτόν από την επανάκτηση του δραπετή.

B. Παρατηρήσεις:

1.α. Singularis Dativus: iuri
Singularis Accusativus: ius

Singularis Genitivus: civitatis
Pluralis Ablativus: civitatibus

Singularis Ablativus: homine
Pluralis Genitivus: hominum

Singularis Dativus: sceleri
Pluralis Nominativus: scelera

Singularis Accusativus: recuperationem
Singularis Ablativus: recuperatione

β. Singularis Genitivus: eius
Pluralis Accusativus: eos

Singularis Dativus: cui

Pluralis Nominativus: quae

Singularis Genitivus: huius

Pluralis Accusativus: haec

γ. Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
parvi	minoris	minimi
gratum	gratius	gratissimum

2.a. Coniunctivus

Praesens: sequatur

Imperfectum: sequeretur

Futurum: secuturus sit

Perfectum: secutus sit

Plusquamperfectum: secutus esset

Futurum exactum: -

β. Coniunctivus Imperfectum:	reciperes
Indicativus Praesens:	dant
Indicativus Futurum:	dicetur
Indicativus Imperfectum:	redibam
Supinum Ablativus:	investigatu
Infinitivus Praesens:	mitti
Infinitivus Futurum:	missum iri
Imperativus Praesens:	deducite
Indicativus Perfectum:	noluisti
Coniunctivus Plusquamperfectum:	potuissent

3. α.

dictator: Κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος factus est (Camillus).

is: Υποκείμενο του ρήματος secutus est.

civitati: Έμμεσο αντικείμενο του ρήματος dedit.

Romam: Απρόθετη αιτιατική που δηλώνει κίνηση προς τόπο.

Epheso: Απρόθετη αφαιρετική που δηλώνει κίνηση από τόπο.

preti: Γενική της αφηρημένης υλικής αξίας.

β. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση που εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut* (*nihil* → αρνητική) και εκφέρεται με υποτακτική γιατί στη λατινική το αποτέλεσμα θεωρείται μια υποκειμενική κατάσταση χρόνου Ενεστώτα (*possit*) γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*adfectus est* → Παρακείμενος με σημασία Ενεστώτα). Αναφέρεται στο παρόν. Έχουμε ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση). Στην κύρια πρόταση προηγείται η δεικτική αντωνυμία *tanto*.

γ. *Ne spectaveris*

4. α. quanti homo sit: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική ουσιαστική μερικής άγνοιας ως αντικείμενο του απαρεμφάτου *spectare*. Εκφέρεται με Υποτακτική γιατί στα λατινικά θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης, χρόνου Ενεστώτα (*sit*) καθώς εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*spectare* → *noli*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Ευθύς λόγος: «*Quanti homo est?*»

β. *Cicero illum monebat ut hominem investigaret.*

Τα θέματα επιμελήθηκαν τα φροντιστήρια

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» Φλωρόπουλου.

Κακολύρη Κ. - Σιταρά Φ. - Χατζητσομπάνη Μ.